

Vad har invandrare, frihandel och robotar gemensamt?

Svenska Dagbladet den 29 januari 2017

Invandrare, robotar och frihandel är tre olika fenomen som dock har en del gemensamt. De innebär att vissa arbetsuppgifter kan göras billigare och kanske även bättre av någon annan. Eftersom arbetskraft då frigörs för andra ändamål kan alla tre fenomenen öka vårt välbefinnande. Så har också skett historiskt.

En annan aspekt som dessa tre har gemensamt är att den välbefinnandehöjande processen aldrig är helt smärtfri. Det finns nästan alltid någon som förlorar sin försörjning när ekonomin ställer om sig för att dra nytta av de nya möjligheter som tekniken, handeln eller invandringen innebär.

Det finns ytterligare en lärdom av historien som är relevant. Invandring, robotisering och handel är alla resultatet av enskilda människors nyfikenhet och vilja att förbättra sin tillvaro. Det gör dem synnerligen svårstoppade. Det är nog tur, eftersom politiker som vill få de kortsiktiga förlorarnas röster ofta beskriver invandringen, automatiseringen eller frihandeln som roten till det onda. Det är dumt. Men det är nästan lika dumt att inte låtsas om att det finns förlorare på kort sikt. När det gäller invandringen är det just nu oroväckande många svenska politiker som antingen tycks vilja sätta stopp för den nästan helt, eller som inte vill låtsas om att det finns förlorare på kort sikt.

Många undrar just nu hur Sverige ska undvika att den senaste tidens stora flyktinginvandring blir en nettokostnad för samhällsekonomin samtidigt som vi förhindrar att de nyanlända pressar lönerna för alla okvalificerade jobb.

Regeringens standardsvar är välkänt: Utbildning, snabbspår, fortbildning och validering av utländska examina. Inget ont i allt detta, men utbildningssatsningar inte är något Alexanderhugg som gör att alla vinner på invandringen.

Ett ökat utbud av läkare i Sverige skulle exempelvis vara goda nyheter för landstingen, skattebetalarna, för alla nuvarande patienter och alla som är tänkbara patienter i framtiden. Men i läkarbristens Sverige kan de läkare som i dag är flexibla nog att jobba som hyrläkare få väldigt bra betalt för sina tjänster. Ekonomer kallar det knapphetsränta, och samhällsekonomiskt vore det utmärkt om invandrade läkare från Syrien finge bidra till att sänka personalkostnaderna inom vården. Men även i detta tillrättalagda exempel finns det alltså grupper som kommer att förlora, åtminstone på kort sikt.

Lärdomen är således att invandrare, liksom robotar och frihandelsavtal, kan skapa stora samhällsekonomiska vinster – men för att göra det måste de tillåtas påverka lönerna så att viss produktion blir billigare. När så sker kommer det att finnas förlorare.

Politiker måste inte bara kunna förklara dessa samband. De måste också tänka ut sätt att kompensera de grupper som riskerar bli förlorare. Risken är annars stor att de riktar sin ilska mot invandringen, tekniken eller frihandeln. Då blir vi alla förlorare.

Andreas Bergh